

УДК 343.31+343.35+343.9

Луцький Тарас Миколайович

*доктор філософії в галузі права,
доцент кафедри кримінального права та криминології
Львівський державний університет внутрішніх справ*

Lutskyi Taras

*PhD in Law, Associate Professor of the
Department of Criminal Law and Criminology
Lviv State University of Internal Affairs
ORCID: 0000-0002-1725-4029*

DOI: 10.25313/2520-2308-2025-11-11629

**ПРАЦІВНИК ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ
ЯК СПЕЦІАЛЬНИЙ ПОТЕРПІЛИЙ ВІД КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ
КРИМІНОГЕННИХ ЗАГРОЗ ТА ВОЄННОГО СТАНУ**

**LAW ENFORCEMENT OFFICER AS A SPECIAL
VICTIM OF CRIMINAL OFFENSE IN THE CONTEXT
OF INCREASED CRIMINAL THREATS
AND MARTIAL LAW**

Анотація. Вступ. Проблема захисту працівників правоохоронних органів як спеціальних потерпілих у диспозиціях статей КК України набуває особливої актуальності в умовах посилення криміногенних загроз та в умовах воєнного стану. Законодавець передбачив посилені засоби кримінальної відповідальності за посягання на життя, здоров'я, свободу, честь і гідність працівників правоохоронних органів, що закріплено у статтях 342, 343, 345, 347, 348, 349 КК України.

Спеціальний статус потерпілого означає, що саме приналежність особи до правоохоронного органу підвищує суспільну небезпечність кримінального правопорушення та впливає на його кримінально-правову кваліфікацію, що в свою чергу впливає на покарання та можливість звільнення від нього.

Сучасний етап розвитку правоохоронної системи України характеризується необхідністю посилення правового захисту працівників правоохоронних органів. Ефективність виконання правоохоронної функції держави залежить не лише від матеріально-технічного забезпечення, кадрового потенціалу та фінансування, але й від надійності правового захисту працівників правоохоронних органів, що, в свою чергу, безпосередньо впливає на рівень їх професіоналізму, відданість виконанню службових завдань та готовність до оперативно-службової діяльності.

В умовах проведення Операції об'єднаних сил на сході країни, зростаючого обсягу завдань, які ставляться керівництвом держави перед правоохоронними органами, виникла потреба дослідити проблему щодо вчинення кримінальних правопорушень у яких працівник правоохоронного органу є спеціальним потерпілим. В умовах посилення криміногенних загроз та воєнного стану така проблематика не випадкова, враховуючи те, що реальні загрози, зокрема для життя та здоров'я працівників правоохоронних органів, виникають постійно.

Метою є дослідження теоретичних та практичних проблемних питань щодо розкриття змісту поняття «працівник правоохоронного органу» та дослідження динаміки кримінальних правопорушень у яких спеціальним потерпілим від кримінального правопорушення може бути працівник правоохоронного органу, зокрема в умовах посилення криміногенних загроз та в період воєнного стану.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) Кримінальний кодекс України 2) праці вітчизняних авторів, що провадять свої науково-практичні дослідження щодо теоретичних та практичних проблем кримінальних правопорушень вчинених відносно працівників правоохоронних органів.

Результати. В статті обґрунтовано, що базовим нормативним актом, який встановлює офіційний перелік правоохоронних органів, є Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів». Саме це законодавче

визначення використовується при тлумаченні диспозицій статей КК України в яких працівники правоохоронних органів можуть бути спеціальними потерпілими від кримінальних правопорушень.

Починаючи з 2023 року, спостерігається планомірне зростання рівня кримінальних правопорушень, передбачених ст.ст.342, 343, 345, 347 та 348 КК України, що на фоні скорочення статистичної бази обліку (не враховуються статистичні дані з окупованих російською федерацією територій України, і зменшення кількості населення по відношенню до 2021 р.) виглядає досить тривожним сигналом, який не можна ігнорувати, а надто в перспективі післявоєнного періоду в Україні. Показники за 10 місяців 2025 р. лише підтверджують наростання несприятливої динаміки.

Особливо тривожною є динаміка за ст. 345 КК України, яка демонструє найвищі темпи приросту та характеризує загальну напруженість у взаємодії громадян з працівниками правоохоронних органів.

Перспективи. Аналіз статистичних даних щодо досліджуваних кримінальних правопорушень у яких працівники правоохоронних органів є спеціальними потерпілими за 2020–2025 роки свідчить про наявність чітких та системних тенденцій, що потребують особливої уваги. Після загального зниження рівня кримінальних посягань у 2022 році, зумовленого початковою фазою повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України та значними змінами у соціальній та демографічній структурі населення, починаючи з 2023 року спостерігається стаке зростання більшості показників.

Показники за 10 місяців 2025 року однозначно демонструють: подальше наростання конфліктності у взаємодії населення з правоохоронними органами, недостатню ефективність превентивних механізмів, збільшення тиску в майбутньому на працівників правоохоронних органів.

Таким чином, зазначена динаміка є тривожним сигналом, який потребує:

- перегляду стратегії комунікації між працівниками правоохоронних органів та громадянами;
- посилення інституційних механізмів захисту працівників правоохоронних органів;
- системної роботи з попередження агресивної поведінки суспільства, пов'язаної з фізичними та психічними травмами отриманими в результаті військових дій, соціальними стресами та економічною нестабільністю;
- вимагає негайного реагування на державному рівні питань щодо удосконалення превентивних заходів та підвищення рівня захисту працівників правоохоронних органів.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, працівник правоохоронного органу, спеціальний потерпілий, кримінальна відповідальність, військовий стан, динаміка кримінальних правопорушень, кримінально-правова охорона, авторитет органів державної влади.

Summary. Introduction. The issue of protecting law enforcement officers as special victims under the provisions of the Criminal Code of Ukraine is particularly relevant in the context of growing criminal threats and the introduction of martial law. The legislator has provided for enhanced criminal liability for attacks on the life, health, freedom, honor, and dignity of law enforcement officers, as enshrined in Articles 342, 343, 345, 347, 348, and 349 of the Criminal Code of Ukraine.

The special status of the victim means that it is precisely the person's affiliation with a law enforcement agency that increases the public danger of the criminal offense and affects its criminal law classification, which in turn affects the punishment and the possibility of exemption from it.

In the context of the Joint Forces Operation in the east of the country and the growing number of tasks assigned by the state leadership to law enforcement agencies, there is a need to investigate the problem of criminal offenses in which a law enforcement officer is a special victim. In the context of increasing criminal threats and martial law, this issue is not accidental, given that real threats, in particular to the life and health of law enforcement officers, arise constantly.

Purpose. The aim is to study theoretical and practical issues related to the disclosure of the concept of «law enforcement officer» and to study the dynamics of criminal offenses in which a law enforcement officer may be a special victim of a criminal offense, in particular in conditions of increased criminal threats and during martial law.

Materials and methods. The research materials are: 1) the Criminal Code of Ukraine; 2) works by domestic authors conducting scientific and practical research on theoretical and practical issues related to criminal offenses committed against law enforcement officers.

Results. The article substantiates that the basic normative act establishing the official list of law enforcement agencies is the Law of Ukraine «On State Protection of Court and Law Enforcement Officials.» It is this legislative definition that is used in interpreting the provisions of the Criminal Code of Ukraine in which law enforcement officials may be special victims of criminal offenses.

Since 2023, there has been a steady increase in the number of criminal offenses under Articles 342, 343, 345, 347, and 348 of the Criminal Code of Ukraine, which, against the backdrop of a reduction in the statistical database (statistical data from the territories of Ukraine occupied by the Russian Federation are not taken into account, and the population has decreased compared to 2021), this looks like a rather alarming signal that cannot be ignored, especially in the context of the post-war period in Ukraine. The figures for the first 10 months of 2025 only confirm the growing negative trend.

Particularly alarming is the trend under Article 345 of the Criminal Code of Ukraine, which shows the highest growth rates and characterizes the general tension in the interaction between citizens and law enforcement officials.

Discussion. An analysis of statistical data on criminal offenses investigated in which law enforcement officers are special victims for 2020–2025 shows clear and systematic trends that require special attention. After an overall decline in the level of criminal offences in 2022, caused by the initial phase of full-scale armed aggression by the Russian Federation against Ukraine

and significant changes in the social and demographic structure of the population, a steady increase in most indicators has been observed since 2023.

The figures for the first 10 months of 2025 clearly show: a further increase in conflict between the population and law enforcement agencies, insufficient effectiveness of preventive mechanisms, and increased pressure on law enforcement officers in the future.

Thus, this trend is an alarming signal that requires:

- a review of the communication strategy between law enforcement officers and citizens;
- strengthening institutional mechanisms for the protection of law enforcement officers;
- systematic work to prevent aggressive behavior in society associated with physical and psychological trauma resulting from military action, social stress, and economic instability;
- immediate response at the state level to issues related to improving preventive measures and increasing the level of protection for law enforcement officers.

Key words: criminal offense, law enforcement officer, special victim, criminal liability, martial law, dynamics of criminal offenses, criminal law protection, authority of state authorities.

Постановка проблеми. Кримінальні правопорушення проти працівників правоохоронних органів становлять окрему групу кримінальних правопорушень у сфері забезпечення діяльності органів державної влади.

Поняття «працівник правоохоронного органу» є ключовим для тлумачення складів кримінальних правопорушень, передбачених статтями 342, 343, 345, 347, 348, 349 Кримінального кодексу України, а також для забезпечення охорони осіб, які здійснюють правоохоронну діяльність. Його зміст визначається через законодавче закріплення переліку правоохоронних органів та характер повноважень таких працівників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Значний вклад у розвиток та дослідження окремих питань кримінальних правопорушень проти працівників правоохоронних органів мають праці науковців: Беленка В. П. [1], Боровика А. В. [2], Гусарова С. М. [3], Качинської О. І. [5], Нитки Я. М. [6], Орлова Ю. В., Щebetуна С. В. [8], та інших юристів. Водночас необхідність впровадження європейських стандартів в Україні вимагає проведення додаткових теоретико-правових досліджень таких кримінальних правопорушень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Завданням та цілями наукової статті є дослідження теоретичних та практичних проблемних питань щодо розкриття змісту поняття «працівник правоохоронного органу» та дослідження динаміки кримінальних правопорушень у яких спеціальним потерпілим від кримінального правопорушення може бути працівник правоохоронного органу, зокрема в умовах посилення криміногенних загроз та в період воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Базовим нормативним актом, що встановлює офіційний перелік правоохоронних органів, є Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» [4]. Відповідно до ст. 2 цього Закону, до правоохоронних органів належать: органи прокуратури, Національної поліції, служби

безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції.

Саме це законодавче визначення використовується при тлумаченні диспозицій статей КК України в яких працівники правоохоронних органів можуть бути спеціальними потерпілими від кримінальних правопорушень. Зазначене підтверджується й судовою практикою.

Верховний Суд зазначає, що проблема визначення понять «правоохоронний орган» і «працівник правоохоронного органу» є наскрізною, оскільки за відсутності чіткого законодавчого врегулювання аналогічні питання постають і стосовно інших органів державної влади. Термін «працівник правоохоронного органу» вжито у ряді статей Особливої частини КК України, проте в ньому це поняття не визначається. Єдиним джерелом визначення переліку правоохоронних органів на законодавчому рівні залишається ч. 1 ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів». Разом з тим, цей Закон не має на меті визначити поняття та вичерпний перелік правоохоронних органів [7, с. 10].

За відсутності уніфікованого законодавчого визначення понять «правоохоронні органи», «працівник правоохоронного органу» унеможливується їх однакове розуміння і застосування, а відсутність однакового законодавчого визначення вказаних понять позбавляє особу можливості передбачити правові наслідки власних вчинків.

Серед науковців та в судовій практиці [10] також не сформувалося єдиної позиції щодо визначення критеріїв віднесення того чи іншого органу до числа правоохоронних (постанови ККС від 25.10.2021 у справі № 159/1383/17, від 05.10.2022 у справі № 346/819/19). Зазначене свідчить про проблеми

судового та доктринального тлумачення як КК, так і КПК, що зачіпає фундаментальні (конституційні, конвенційні) права та свободи.

Варто зазначити, що не кожна людина, місцем роботи якої є установа, яка віднесена Законом України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» до правоохоронних органів являється «спеціальним потерпілим» у значенні ст. 342, 343, 345, 347, 348, 349 КК. Такою особою може бути лише та особа, яка виконує саме правоохоронні функції, а не другорядні функції, пов'язані із обслуговуванням та забезпеченням діяльності безпосередньо правоохоронного органу (наприклад: бухгалтер, економіст, психолог, діловод тощо). Ця ознака є ключовою для кваліфікації діянь за статтями 342, 343, 345, 347, 348, 349 КК України та можливості притягнення винної особи до кримінальної відповідальності.

Особливістю цих статей КК України є те, що працівник правоохоронного органу перебуває під посиленням захистом держави у зв'язку з суспільною важливістю своєї діяльності. Це означає, що посягання на нього визначені законодавством як такі, що становлять більшу суспільну небезпечність, ніж аналогічні діяння щодо інших осіб.

Практика діяльності правоохоронних органів, насамперед Національної поліції, щороку засвідчує ту обставину, що, незважаючи на вельми високий рівень довіри до них, який фіксується соціологами від початку повномасштабної агресії росії проти України, працівники цих органів регулярно стикаються з випадками протидії їх службовій діяльності, створенням перешкод нормальній реалізації

правоохоронних повноважень [8, с. 27]. Відносно поширеними залишаються випадки вчинення кримінальних правопорушень відносно працівників правоохоронних органів у зв'язку із виконанням ними своїх службових обов'язків. І хоча їх рівень значно знизився після 24.02.2022 р., тим не менш протягом останніх трьох років спостерігається відновлення негативної тенденції (див. діаграму).

Діаграма. Графічне зображення рівня і динаміки поширення кримінальних правопорушень, передбачених ст. ст. 342, 343, 345, 347, 348 та 349 КК України (на підставі даних статистики Офісу Генерального прокурора України [9]).

Як можна бачити з діаграми, кримінальних правопорушень передбачених ст. 342 КК України в Україні було зареєстровано (2020 рік — 302, 2021 рік — 195, 2022 рік — 125, 2023 рік — 167, 2024 рік — 163, за період з січня по жовтень 2025 року — 194); кримінальних правопорушень передбачених ст. 343 КК України в Україні було зареєстровано (2020 рік — 90, 2021 рік — 80, 2022 рік — 46, 2023 рік — 22, 2024 рік — 32, за період з січня по жовтень 2025 року — 32); кримінальних правопорушень передбачених ст. 345 КК України в Україні було зареєстровано (2020 рік — 909, 2021 рік — 819, 2022 рік — 475, 2023 рік — 547, 2024 рік — 612, за період з січня по жовтень 2025 року — 685); кримінальних правопорушень передбачених ст. 347 КК України в Україні було зареєстровано (2020 рік — 17, 2021 рік — 14, 2022 рік — 19, 2023 рік — 9, 2024 рік — 11, за період з січня по жовтень 2025 року — 16); кримінальних правопорушень передбачених ст. 348 КК України в Україні було зареєстровано (2020 рік — 34, 2021

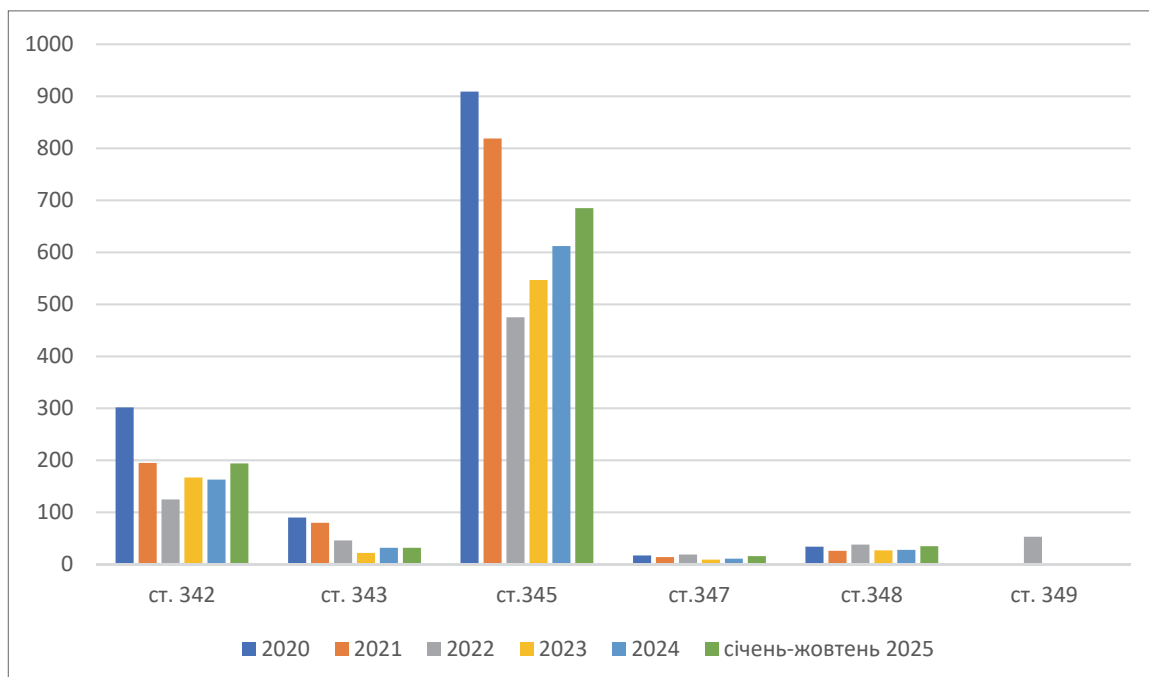

Рис. 1. Графічне зображення рівня і динаміки поширення кримінальних правопорушень, передбачених ст. ст. 342, 343, 345, 347, 348 та 349 КК України

рік — 26, 2022 рік — 38, 2023 рік — 27, 2024 рік — 28, за період з січня по жовтень 2025 року — 35); кримінальних правопорушень передбачених ст. 349 КК України в Україні було зареєстровано (2020 рік — 2, 2021 рік — 0, 2022 рік — 53, 2023 рік — 1, 2024 рік — 0, за період з січня по жовтень 2025 року — 1).

Після різкого спаду у 2022 році (коли вплив війни був максимальним: масове переміщення населення, обмеження мобільності, зміна завдань правоохоронних органів та безпосереднє залучення до участі в бойових діях з метою оборони держави) з 2023 року спостерігається зростання майже за всіма статтями, де працівник правоохоронного органу є спеціальним потерпілим, зокрема: ст. 342: +34% (125 → 167 у 2023); ст. 345: +15% (475 → 547 у 2023); ст. 347: +100% (9 → 16 у 2025, за 10 місяців); ст. 348: +30% (27 → 35 у 2025, за 10 місяців).

Якщо проаналізувати динаміку по кожному досліджуваному кримінальному правопорушенню, то:

- що стосується ст. 342 КК України: після мінімуму в 2022 році (125 випадків) фіксується послідовне зростання протягом 2023–2025 років (167 у 2023 р., 163 у 2024 р. та 194 за 10 місяців 2025 року);
- ст. 343 КК України: після різкого падіння (з 90 у 2020 р. до 22 у 2023 р.) рівень кримінальних правопорушень у 2024–2025 рр. знову зріс до 32 випадків;
- ст. 345 КК України: наймасовіша категорія, що демонструє значне зростання — від 475 у 2022 р. до 547 у 2023 р., 612 у 2024 р. та 685 за 10 місяців 2025 р.;
- ст. 347 КК України: хоча абсолютні показники невеликі, прослідковується суттєвий темп приросту — із 9 випадків у 2023 р. до 11 у 2024 р. та 16 станом на жовтень 2025 р.;
- ст. 348 КК України: після спаду у 2021–2023 рр. відзначено зростання до 35 випадків у 2025 р. (за неповний рік);
- ст. 349 КК України: різкі коливання та поодинокі випадки свідчать про епізодичний характер цього злочину, за винятком аномального показника 2022 року (53 зареєстрованих злочинів), що можна пояснити початком війни в країні.

Важливо звернути увагу на те, що зростання кількості вчинених кримінальних правопорушень спостерігається навіть попри зменшення статистичної бази (не враховуються дані з окупованих територій; загальне населення України скоротилося, порівняно з довоєнним періодом, порівняльна вибірка в абсолютних числах стала меншою). Це означає, що рівень правопорушень щодо працівників правоохоронних органів зріс у відносному вимірі (на 100 тисяч населення), а не лише в абсолютних цифрах. Тобто збільшується не лише кількість зареєстрованих правопорушень, а й ймовірність їх вчинення на одиницю населення.

Наведені дані свідчать, що після різкого падіння рівня кримінальних правопорушень в яких спеціальним потерпілим є працівник правоохоронного органу у 2022 році, починаючи з 2023 року в Україні формується стабільна негативна тенденція до зростання таких кримінальних правопорушень.

Найбільш тривожним є зростання за ст. 345 (погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу), що за 10 місяців 2025 року практично досягло показника у 685 випадків і потенційно може перевищити довоєнний рівень.

З урахуванням того, що дані з тимчасово окупованих територій не потрапляють у статистику, а загальна чисельність населення скоротилася, реальна інтенсивність таких правопорушень є ще вищою, ніж вказують абсолютні числа.

Недостатній рівень захищеності працівників правоохоронних органів є одним із чинників, що знижує ефективність реалізації функцій правоохоронної системи та мотивацію персоналу до виконання ризикованих завдань, пов'язаних із загрозою для життя, здоров'я, майна та інших цінностей.

Отже, державна політика щодо забезпечення кримінально-правового захисту працівників правоохоронних органів має становити один із пріоритетів побудови ефективної моделі правоохоронної системи, спрямованої на гарантування безпеки працівників та оптимізацію виконання ними функцій із забезпечення правопорядку та законності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проаналізувавши склади досліджуваних кримінальних правопорушень, варто зазначити, що системний аналіз статей 342, 343, 345, 347, 348, 349 КК України дозволяє зробити висновок, що законодавець створив комплексну модель кримінально-правового захисту працівників правоохоронних органів, яка охоплює: захист їхньої службової діяльності; охорону життя, здоров'я та майна; недопущення втручання, тиску, погроз чи насильства; підвищену відповідальність за будь-які форми протиправного впливу.

Ці склади кримінальних правопорушень мають важливе значення для забезпечення належної роботи правоохоронної системи та підтримання авторитету державної влади.

Працівники правоохоронних органів є спеціальними потерпілими, і забезпечення їх кримінально-правового захисту має стати пріоритетом державної політики. Надійний захист сприяє підвищенню професіоналізму та ефективності виконання службових обов'язків, забезпечує безпеку працівників та їхніх родин, а також оптимізує функціонування правоохоронної системи.

В перспективі доцільно дослідити та проаналізувати судові вироки за статтями 342, 343, 345, 347, 348 та 349 КК України, в яких працівник правоохоронного органу являється спеціальним потерпілим.

Література

1. Беленок В. П. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08. НАВС, Київ, 2021.
2. Боровик А. В. Мета та мотиви посягань на представників влади. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2023. Том 34 (73), № 2. С. 124–130.
3. Гусаров С. М. Кримінально-правовий захист працівників правоохоронних органів: сучасний стан та перспективи вдосконалення. *Сучасні теоретичні та прикладні проблеми кримінального права. Вісник кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3 (11).
4. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text> (дата звернення: 22.11.2025).
5. Качинська О. І. Концептуальні проблеми кримінально-правової охорони авторитету органів державної влади. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2024. 5(1). С. 19–24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2022-1-5-4>
6. Нитка Я. М. Посягання проти охоронної діяльності: аналіз об'єктивних елементів кримінальних правопорушень та ознак складів, що їх характеризують. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2023. 28(1). С. 234–246.
7. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду. Рішення, внесені до ЄДРСР, за травень 2023 року / Упоряд.: відділ аналітичної та правової роботи Касаційного кримінального суду управління аналітичної допомоги касаційним судам та Великій Палаті Верховного Суду департаменту аналітичної та правової роботи; секретар Першої судової палати Касаційного кримінального суду канд. юрид. наук Н. О. Антонюк. Київ, 2023. 39 с.
8. Орлов Ю. В., Щебетун С. В. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень, передбачених статтями 342 та 345 КК України. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2025. 35(2). С. 25–45. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2025.2.2>
9. Статистика Офісу Генерального прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/statistika> (дата звернення: 22.11.2025).
10. Ухвала колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 31.05.2023 у справі № 633/195/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111279160> (дата звернення: 22.11.2025).

References

1. Belenok, V. P. (2021). *Kryminalno-pravova ta kryminolohichna kharakterystyka pohrozy abo nasylstva shchodo pratsivnyky pravookhoronnoho orhanu* (Dysertatsiia kandydata yurydychnykh nauk, NAVS).
2. Borovyk, A. V. (2023). Meta ta motyvy posiahan na predstavnykiv vlady. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Yurydychni nauky*, 34(73)(2), 124–130.
3. Husarov, S. M. (2015). Kryminalno-pravovy zakhyst pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv: suchasnyi stan ta perspektyvy vdoskonalennia. *Suchasni teoretychni ta prykladni problemy kryminalnoho prava. Visnyk Kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*, 3(11).
4. Pro derzhavnyi zakhyst pratsivnykiv sudu i pravookhoronnykh orhaniv: Zakon Ukrainy. (n.d.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text>
5. Kachynska, O. I. (2024). Kontseptualni problemy kryminalno-pravovoi okhorony avtorytetu orhaniv derzhavnoi vlady. *Ukrainska politseistyka: teoriia, zakonodavstvo, praktyka*, 5(1), 19–24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2022-1-5-4>
6. Nytko, Ya. M. (2023). Posiagannia proty okhoronnoi diialnosti: analiz obiektyvnykh elementiv kryminalnykh pravoporushen ta oznak skladiv, shcho yikh kharakteryzuiut. *Visnyk Kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*, 28(1), 234–246.
7. Ohliad sudovoi praktyky Kasatsiinoho kryminalnoho sudu. (2023). Viddil analitychnoi ta pravovoi roboty Kasatsiinoho kryminalnoho sudu; N. O. Antoniuk (Ed.). Kyiv.
8. Orlov, Yu. V., & Shchebetun, S. V. (2025). Problemy kvalifikatsii kryminalnykh pravoporushen, peredbachenykh stat-tiamy 342 ta 345 KK Ukrainy. *Visnyk Kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*, 35(2), 25–45. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2025.2.2>
9. Statystyka Ofisu Heneralnoho prokurora Ukrainy. (n.d.). URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/statistika>
10. Ukhvala kolehii suddiv Tretoi sudovoi palaty KKS VS vid 31.05.2023 u spravi № 633/195/17. (2023). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111279160>